

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка)
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 016 Спеціальна освіта
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

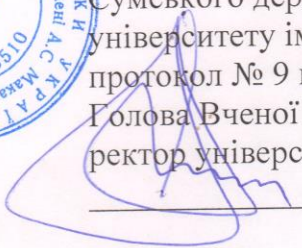

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка
протокол № 9 від «26» березня 2018 р.

Голова Вченої ради,
ректор університету

проф. Ю. О. Лянной

Суми – 2018

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

Освітньо-професійна програма Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка розглянута і схвалена на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Протокол № 12 від «27» лютого 2018 р.

Завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної

освіти _____

(підпис)

(Дегтяренко Т. М.)

(прізвище та ініціали)

Обговорено та ухвалено на засіданні науково-методичної комісії Навчально-наукового інституту педагогіки і психології

Протокол № 7 від «27» лютого 2018 р.

Голова науково-методичної комісії Навчально-наукового

інституту педагогіки і психології _____

(підпис)

(Тарасова Т. Б.)

(прізвище та ініціали)

Перший проректор Сумського державного педагогічного

університету імені А. С. Макаренка _____

(підпис)

(Пшенична Л. В.)

(прізвище та ініціали)

Начальник навчального відділу _____

(підпис)

(Петренко Л. В.)

(прізвище та ініціали)

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) підготовки здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 016 Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка розроблена та внесена кафедрою спеціальної та інклюзивної освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка. Програма буде впроваджуватися до розробки Стандарту вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти з названої спеціальності.

Освітньо-професійна програма враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341.

Розроблено робочою групою (науково-методичною комісією спеціальності 016 Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) у складі:

1. **Дегтяренко Тетяна
Миколаївна** доктор пед. наук, професор, завідувач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
2. **Бондаренко Юлія
Анатоліївна** доктор пед. наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
3. **Колишкін Олександр
Володимирович** канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

Завідувач відділу освіти дітей з порушеннями слуху, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

Литовченко Світлана Віталіївна

Завідувач відділу освіти дітей з порушеннями зору, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник

Костенко Тетяна Миколаївна

Ця програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

**1. Профіль освітньо-професійної програми Спеціальна освіта
(Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) підготовки здобувачів вищої освіти
на другому (магістерському) рівні за спеціальністю
016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта / Педагогіка**

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка Навчально-науковий інститут педагогіки і психології, кафедра спеціальної та інклюзивної освіти
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти: магістр Магістр спеціальної освіти. Викладач корекційної педагогіки. Тифлопедагог. Сурдопедагог. Вчитель дітей з порушеннями зору та (або) слуху у спеціальних закладах освіти та у закладах з інклюзивною формою навчання
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) підготовки здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 016 Спеціальна освіта галузі знань 01 Освіта [скорочено – ОПП підготовки магістра]
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 місяці
Наявність акредитації	Акредитується вперше
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	Базова вища освіта; повна вища освіта; освітній ступінь «бакалавр»; освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст»
Мова(и) викладання	Українська, для іноземних громадян (українська або російська)
Термін дії освітньої програми	Програма дійсна протягом 2 років з 2018 р., термін дії до впровадження Стандарту вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта
2 – Мета освітньої програми	
В освітньо-професійній програмі визначено мінімальні державні вимоги до мети, принципів, змісту та результатів освітньої діяльності закладу вищої освіти (ЗВО), спрямованої на підготовку фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти ступеня магістра за спеціальністю 016 Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка), що відповідає восьмому кваліфікаційному рівню освіти Національної рамки кваліфікацій (НРК) та передбачає набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі спеціальної освіти та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та корекційно-педагогічної діяльності.	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка Спеціальність 016 Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) Блок обов'язкових навчальних дисциплін становить 49 кредитів ЄКТС (55 %), з них дисципліни циклу загальної підготовки становлять 15 кредитів ЄКТС (17 %), циклу професійної підготовки – 34 кредити ЄКТС (38 %). Блок вибірових навчальних дисциплін становить 23 кредитів ЄКТС (26 %). На практичну підготовку відводиться 18 кредитів ЄКТС (20 %)

	Предметні компетентності з фахових дисциплін забезпечуються 57 кредитами ЄКТС (63 %)
Опис предметної області	<p>Об’єкт вивчення: навчально-виховний, корекційно-педагогічний процес у дошкільних та шкільних спеціальних закладах освіти для дітей з порушеннями зору та (або) слуху, у закладах з інклюзивною формою навчання і соціально-реабілітаційних центрах; навчально-виховний процес у державних закладах професійної (професійно-технічної) освіти у групах для осіб з обмеженими можливостями та навчально-виховний процес у закладах вищої освіти.</p> <p>Предмет вивчення – філософські, загальнонаукові, педагогічні засади спеціальної та інклюзивної освіти; актуальні проблеми технологізації корекційно-педагогічного процесу, інноваційної діяльності викладача вищої школи; сучасні підходи до організації науково-педагогічної і корекційно-педагогічної діяльності.</p> <p>Мета навчання – формування фундаментальних знань з теорії і практики організації освітнього процесу у шкільних спеціальних закладах освіти для дітей з порушеннями зору та (або) слуху, у закладах з інклюзивною формою навчання, у соціально-реабілітаційних центрах, у державних закладах професійної (професійно-технічної) освіти у групах для осіб з обмеженими можливостями, у закладах вищої освіти; формування практичних навичок науково-дослідницької роботи у галузі корекційної педагогіки і спеціальної психології, педагогіки і психології вищої школи на інноваційних засадах; відпрацювання вмінь самостійно проводити викладацьку та інноваційну пошукову діяльність з дотриманням норм наукової етики й академічної чесності; набуття досвіду керування навчально-пізнавальною, науково-дослідницькою, корекційно-педагогічною діяльністю студентів (курсантів, слухачів); формування професійних компетентностей майбутніх вчителів-дефектологів (тифлопедагогів, сурдопедагогів) дошкільних, шкільних, спеціальних, інклюзивних та соціально-реабілітаційних закладів.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області : поняття, концепції, принципи та їх використання для пояснення фактів і прогнозування результатів; гуманістична теорія і методологія спеціальної та інклюзивної освіти, науково-педагогічної і корекційно-педагогічної діяльності; концепція спеціальної, інтегрованої та інклюзивної освіти; аксіологічна й акмеологічна теорії професіоналізації особистості викладача корекційної педагогіки, тифлопедагога, сурдопедагога, вчителя дітей з порушеннями зору та (або) слуху у спеціальних закладах освіти та у закладах з інклюзивною формою навчання; педагогічна інноватика; принципи системного аналізу порушень зорового і слухового аналізаторів, комплексного підходу до порушень психофізичного розвитку, взаємозв’язку сенсорного, розумового і мовленнєвого розвитку.</p> <p>Застосування та впровадження цих понять дає підставу до прогнозування якісного покращення психофізичного розвитку населення.</p>

	<p>Методи, методики та технології : методи науково-педагогічного дослідження, інноваційні технології підготовки фахівців зі спеціальної освіти; комунікативні прийоми науково-педагогічної і корекційно-педагогічної взаємодії, корекційно-педагогічні та інформаційно-комунікативні технології корекційного навчання, тифлопедагогічної і сурдопедагогічної діяльності, корекційної-розвиткової роботи; методи навчання і виховання (загальнопедагогічні, практичні), аналітичні методи, методи педагогічних спостережень, методи педагогічного тестування та визначення функціонального стану організму; методики корекційно-педагогічної діяльності з дітьми, що мають порушенням зору та (або) слуху у спеціальних закладах освіти та у закладах з інклюзивною формою навчання; технології: педагогічні (гармонійного (розумового, фізичного, духовного) розвитку, розвитку творчих здібностей, максимальної реалізації природних задатків та ін.), медико-біологічні (контролю функціонального стану та рівня здоров'я), інформаційні (електронні бази, наукометричні бази, електронні посібники інтернет-технології тощо), інтерактивні (без застосування та із застосуванням інформаційних та мультимедійних засобів навчання).</p> <p>Інструменти та обладнання: сучасні прилади та наочність для діагностики психофізичного розвитку; сучасні комп'ютерні програми для визначення та корекції психофізичного стану людини, властивостей нервової системи, сучасні програми для обробки інформації тощо.</p> <p>Засоби: інноваційні технічні засоби організації корекційно-педагогічного процесу, засоби дистанційного навчання, глобальні та локальні мережі організації навчального процесу.</p>
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) має академічну та прикладну орієнтацію
Основний фокус освітньої програми та спеціальностей	<p>Спеціальна та інклюзивна освіта осіб з порушеннями зору та (або) слуху; підготовка фахівців до роботи з особами з особливими освітніми потребами впродовж їх життя.</p> <p><i>Ключові слова:</i> спеціальна освіта; інклюзивна освіта; особи з порушеннями зору та (або) слуху; особи з психофізичними порушеннями та (або) з інвалідністю; корекційно-реабілітаційний процес; корекційно-розвитковий процес; корекційно-виховний процес; корекційно-педагогічний процес.</p>
Особливості програми	Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» в контексті академічної автономії університетів, та, зокрема, у зв'язку з припиненням практики підготовки у ЗВО фахівців за освітнім ступенем «спеціаліст» і переходом ЗВО України на Болонську систему підготовки фахівців за двома рівнями: першому (бакалаврському) і другому (магістерському) рівнями вищої освіти та відсутністю затверджених державних стандартів підготовки за спеціальністю 016 Спеціальна освіта на всіх рівнях вищої освіти, цю освітню програму, розроблену та внесену Сумським державним педагогічним університетом імені А. С. Макаренка, слід вважати експериментальною

4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Можливості професійної сертифікації та професійні назви робіт (за ДКП) відповідно до видів економічної діяльності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – сфера працевлаштування – загальноосвітні і спеціальні навчальні заклади, позашкільні навчальні заклади, реабілітаційні центри, ДПТНЗ, коледжі, ЗВО, науково-дослідні установи. Заклади системи МОН, МОЗ, Міністерства соціальної політики тощо; – працевлаштування здійснюється замовником (працедавцем) на первинні посади вчителя дітей з порушеннями зору та (або) слуху у спеціальних закладах освіти та у закладах з інклюзивною формою навчання, тифлопедагога, сурдопедагога, викладача закладу вищої освіти (викладач корекційної педагогіки), наукового співробітника; – професійні назви робіт: код КП 2340 Вчитель з корекційної освіти код КП 2340 код ЗКППТР 25160 Вчитель-дефектолог, 22847 Інструктор слухового кабінету, 24320 Перекладач-дактилолог навчальних закладів код КП 2340 Вчитель-реабітолог, код КП 2310.2 Викладач вищого навчального закладу Завідувач / фахівець інклюзивно-ресурсного центру
Подальше навчання	<p>Здобуття ступеня магістра спеціальної освіти зі спеціальності Спеціальна освіта дає можливість продовження навчання на третьому рівні вищої освіти: подальше підвищення кваліфікації до рівня професіонала, проведення самостійних досліджень з метою розв'язання актуальних складних науково-педагогічних питань, вступ на освітньо-наукову програму підготовки і здобуття ступеня доктора філософії.</p> <p>Можливість навчання за програми: 9 рівня НРК України, третього циклу FQ-EHEA та 8 рівня EQF-LLL.</p> <p>Можливість набуття кваліфікацій за іншими спеціальностями та/або спеціалізаціями.</p>
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Основні підходи, методи та технології, які використовуються під час навчання магістрантів: компетентнісний підхід, проблемно-орієнтоване навчання, студентськоцентроване навчання, самонавчання, навчання через різні види практик тощо.</p>
Оцінювання	<p>Усне і письмове поточне опитування на практичних заняттях, заліки та екзамени; тестова перевірка теоретичного матеріалу; тематичний контроль (самостійна робота або усне опитування); підсумковий семестровий контроль (усне опитування, або письмове тестування, або комп'ютерне тестування); виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи; практика; есе, презентації, індивідуальна робота; захист кваліфікаційних робіт тощо.</p> <p>Оцінювання навчальних досягнень магістрів здійснюється за 4-бальною національною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно); за 100-бальною шкалою; шкалою ECTS (A, B, C, D, E, F, FX).</p>

6 – Програмні компетентності

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціальні завдання і практичні проблеми:

– у галузі спеціальної та інклюзивної освіти, що передбачає глибоке переосмислення наявних теоретичних знань і нових знань професійної практики та застосування теорій і методів загальної та спеціальної педагогіки і психології, тифлопедагогіки, сурдопедагогіки під час практичної діяльності, яка на теперішній час характеризується невизначеністю педагогічних умов організації освітнього, корекційно-розвивального або корекційно-педагогічного процесу в умовах реформування спеціальної і впровадження інклюзивної освіти та необхідності реалізації основних положень концепції «Нова українська школа»;

– у процесі професійної діяльності (корекційній, освітньо-реабілітаційній), що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки, проведення досліджень з елементами наукової новизни та (або) здійснення впровадження інновацій в практику.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 1. Особистісна загальноосвітня компетентність. Здатність навчатися протягом усього життя в контексті неперервної фахової підготовки і соціального життя, вдосконалювати й розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень з високим рівнем самостійності.

Здатність оволодівати: сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання дітей дошкільного і шкільного віку з особливими освітніми потребами; чинним нормативним забезпеченням спеціальної освіти тощо.

ЗК 2. Соціокультурна компетентність. Здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії і принципи у навчанні та професійній діяльності.

Здатність до розуміння предметної області професійної діяльності; володіння науковим світоглядом; знання основних теорій, концепцій, вчень, положень які формують наукову картину світу; вміння відстоювати власні стратегії професійної діяльності.

Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; здатність до орієнтування у соціальних ситуаціях, розуміння соціального контексту художніх творів.

ЗК 3. Громадянська компетентність. Здатність активно, відповідально та ефективно реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства.

Здатність орієнтуватися у проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, застосовувати процедури й технології захисту власних інтересів, прав і свобод своїх та інших громадян, зокрема осіб з особливими освітніми потребами; використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України, (знання конституційних прав і обов'язків; уміння налагоджувати міжособистісні відносини; досвід соціальної взаємодії у процесі навчальної і професійної діяльності).

Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, поважне ставлення до права й закону, володіння достатнім рівнем професійної правосвідомості.

ЗК 4. Функціонально-поведінкова компетентність в спеціальній освіті. Здатність сумлінно виконувати професійно-функціональні обов'язки, дотримуватися принципів етики вчителя у власній повсякденній і професійній корекційно-педагогічній діяльності.

ЗК 5. Рефлексивна компетентність. Здатність ухвалювати оптимальні управлінські рішення; сприймати, аналізувати й реалізовувати управлінські інновації в професійній діяльності.

Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє ефективності корекційно-реабілітаційного процесу, розвитку й саморозвитку особи з особливими освітніми потребами, творчому підході до корекційно-реабілітаційного навчально-виховного процесу в закладах спеціальної і загальної освіти, навчально-реабілітаційних центрах.

Здатність оцінювати результати корекційно-педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності корекційного процесу в закладах Міністерства освіти і науки, Міністерства охорони здоров'я і Міністерства соціальної політики; здатність до корекційно-педагогічної і навчально-реабілітаційної рефлексії.

ЗК 6. Комунікативна компетентність. Здатність вільно користуватися державною мовою як засобом ділового спілкування. Володіння необхідним лексичним мінімумом іноземних мов в межах потреби своєї професійної діяльності.

Знання основних способів і засобів міжособистісної комунікації, стилів мовлення, практичний досвід комунікації різними мовами; вміння постійно збагачувати власне мовлення, налагоджувати професійну і педагогічну комунікацію, застосовувати інформаційно-комунікативні технології в спеціальності.

Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію, мати навички роботи в команді, цінувати та толерантно сприймати різноманітність думок та мультикультурність.

Надання рівних можливостей учням різних національностей та різних розумових здібностей, толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини, індивідуальних особливостей.

ЗК 7. Адаптивна компетентність. Здатність до адаптації в корекційно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають: корекційне навчання, розвиток і виховання та навчальну реабілітацію дітей дошкільного, шкільного віку і підлітків; спілкування з їхніми батьками; комунікації з адміністрацією школи й колегами.

ЗК 8. Інформаційно-аналітична компетентність. Здатність здійснювати аналіз, синтез, оцінку ситуації та/або завдання з метою виявлення шляхів для вирішення проблеми та реалізації прийнятого рішення.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема корекційно-педагогічної (за всіма нозологіями), з різних джерел та формулювання логічних висновків.

Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; спроможність ідентифікувати себе з цінностями професійного середовища; наявність професійної позиції викладача корекційної педагогіки, тифлопедагога, сурдопедагога, вчителя дітей з порушеннями зору та (або) слуху у спеціальних закладах освіти та у закладах з інклюзивною формою навчання.

	<p>ЗК 9. Інформаційно-комунікаційна компетентність. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій, невербальних засобів комунікації з урахуванням психофізичного порушення дитини задля розв'язання абілітаційних, корекційних, реабілітаційних і комунікативно-мовленнєвих задач у професійній діяльності викладача корекційної педагогіки, тифлопедагога, сурдопедагога, вчителя дітей з порушеннями зору та (або) слуху у спеціальних закладах освіти та у закладах з інклюзивною формою навчання й у повсякденному житті.</p> <p>ЗК 10. Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в корекційно-освітньому, навчально-реабілітаційному середовищі та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя дітей з особливими освітніми потребами.</p> <p>ЗК 11. Дослідницько-праксеологічна компетентність. Знання основних методів наукового пошуку; вміння планувати й організовувати дослідження за прикладною тематикою (окремих практичних питань), узагальнювати отримані результати, оформлювати і презентувати власні наукові здобутки відповідно до чинних вимог.</p> <p>Дослідницько-праксеологічна інструментальна компетентність передбачає здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі корекційно-педагогічної діяльності.</p>
<p>Фахові (спеціальні, предметні) компетентності спеціальності (ФК)</p>	<p>ФК 1. Теоретико-методологічна компетентність. Здатність до застосування знань провідних гуманістичних теорій, концепцій, вчень щодо виховання і навчання осіб з особливими освітніми потребами; здатність відстоювати власні корекційно-педагогічні, навчально-реабілітаційні переконання, дотримуватись їх у житті та професійній діяльності.</p> <p>ФК 2. Медико-біологічна компетентність. Здатність до застосування професійних медико-біологічних знань і практичних умінь і навичок, які є теоретичними основами побудови змісту корекційно-розвивального, навчально-реабілітаційного процесу відповідної освітньої галузі.</p> <p>Здатність визначати структуру порушення; потенційні можливості розвитку різних сторін особистості дітей з порушеннями зору та (або) слуху; здатність оцінити клініко-фізіологічні особливості і закономірності фізичного і психічного розвитку цих категорій дітей.</p> <p>Складниками медико-біологічної компетентності є анатомо-фізіологічна, генетична, неврологічна, клінічна, психопатологічна компетентність тощо.</p> <p>ФК 3. Психологічна компетентність. Здатність до застосування сучасних знань про особливості розвитку дітей з порушеннями зору та (або) слуху як суб'єктів освітнього, корекційно-освітнього, корекційно-розвивального і навчально-реабілітаційного процесів на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні, дизонтогенетичні особливості та соціальні чинники розвитку.</p> <p>Здатність до застосування знань про психологічні механізми навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з особливими освітніми потребами.</p>

Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, спеціально-психологічна, нейропсихологічна, психолінгвістична компетентність тощо.

ФК 4. *Проектувальна компетентність.* Здатність до застосування знань основних видів і технологічних підходів до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до особливих освітніх потреб та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей; вміння здійснювати поточне планування, визначати умови його практичної реалізації, вміння планувати, організовувати і результативно здійснювати корекційно-педагогічний процес у спеціальних закладах освіти та закладах з інклюзивним та інтегрованим навчанням з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного та шкільного віку.

ФК 5. *Корекційно-зорієнтована компетентність.* Здатність виконувати корекційну освітню роботу з профілактики, виправлення, подолання порушень психофізичного розвитку дітей у освітньому, корекційно-реабілітаційному процесі незалежно від типу закладу і форми організації освітньої діяльності.

Володіння засобами та методами корекції пізнавальних психічних процесів та (або) мовлення в процесі виховання дітей.

Здатність корекційно спрямовувати діяльність дитячого колективу, в якому є дитина / діти з особливими освітніми потребами. Здатність організовувати інклюзивний дитячий колектив, створювати в ньому умови для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції.

Здатність здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з порушеннями зору та (або) слуху, у тому числі тих, хто має інвалідність в різних типах закладів підпорядкованих МОН, МОЗ, Мін. соціальної політики.

ФК 6. *Спеціально-методична компетентність.* Здатність до застосування психолого-педагогічних, корекційно-методичних та фахових знань; вміння відбирати і систематизувати діагностичний, корекційно-педагогічний матеріал з урахуванням вікових, індивідуальних особливостей здобувачів освіти з порушеннями зору та (або) слуху; здатність застосовувати відповідні методи, прийоми, форми, засоби реабілітації і корекційного навчання та виховання; досвід організації корекційно-педагогічного і навчально-реабілітаційного процесів; формування системи дидактико-методичних знань і умінь; здатність удосконалювати власну професійну діяльність.

Здатність здійснювати освітньо-корекційний процес з урахуванням психофізичних, вікових особливостей та індивідуальних освітніх потреб осіб з порушеннями зору та (або) слуху у спеціальних закладах освіти та у закладах з інклюзивною формою навчання; реабілітаційних установах тощо.

ФК 7. *Комунікативно-педагогічна компетентність.* Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях, продумано й виважено будувати процес корекційно-педагогічного спілкування; здатність налагоджувати продуктивну професійно-корекційну і навчально-реабілітаційну взаємодію, суб'єкт-суб'єктну комунікацію.

	<p>ФК 8. Організаційна компетентність. Здатність до застосування знань основних правил організації навчального, корекційного, навчально-реабілітаційного процесів; вміння раціонально організувати власну корекційно-педагогічну діяльність, самостійно контролювати її результативність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних корекційно-педагогічних технологій.</p>
<p>7 – Програмні результати навчання</p>	
	<p>ПРН 1. Володіє знаннями про законодавчу базу: завдання, цілі, принципи, засади функціонування спеціальної освіти в Україні. Називає міжнародні та законодавчі акти України в галузі охорони дитинства про захист прав дітей та забезпечення їх повноцінного розвитку.</p> <p>ПРН 2. Володіє знаннями про організацію, управління, нормативно-правове забезпечення, соціально-економічні та культурні умови діяльності спеціальних освітніх установ для дітей з порушеннями психофізичного розвитку, інклюзивних навчальних закладів та навчально-реабілітаційних центрів; сучасні досягнення корекційно-педагогічної теорії і практики.</p> <p>ПРН 3. Володіє знаннями щодо проведення психолого-педагогічного обстеження з метою визначення процесу психофізичного розвитку відповідно до вікових норм. Володіє методикою диференціальної діагностики для визначення особливостей розвитку. Володіє вмінням формулювати психолого-педагогічні висновки.</p> <p>ПРН 4. Володіє методами консультування дітей та дорослих з порушеннями зору та (або) слуху і психофізичного розвитку, їх батьків та педагогів з проблем навчання, розвитку, виховання.</p> <p>ПРН 5. Володіє вміннями і навичками розробляти та реалізовувати корекційно-освітні програми. Володіє методами навчання та виховання дітей дошкільного та шкільного віку з порушеннями зору та (або) слуху і психофізичного розвитку.</p> <p>ПРН 6. Володіє навичками в організації та проведенні науково-дослідної та викладацької роботи. Вміє проводити дослідження на відповідному рівні, здійснювати пошук, обробку та аналізу інформації з різних джерел, вчитися і оволодівати сучасними знаннями для їх подальшої реалізації на практиці.</p> <p>ПРН 7. Володіє спеціальними педагогічними, психологічними, інформаційними технологіями, необхідними для здійснення корекційно-педагогічного процесу і вміє самостійно розробляти методики і технології для інтегрального гармонійного розвитку особистості.</p> <p>ПРН 8. Вміє розробляти навчально-методичні матеріали (робочі програми, навчально-тематичні плани) на основі освітнього стандарту з урахуванням виду навчального (реабілітаційного) закладу. Вміє визначати цілі і завдання, планувати навчальні заняття, розробляти необхідну документацію для проведення корекційно-педагогічних занять.</p> <p>ПРН 9. Володіє вміннями та навичками управління корекційно-реабілітаційною допомогою на різних рівнях управління. Вміє практично використовувати документи державних і громадських органів управління у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>ПРН 10. Володіє прийомами спілкування і вміє використовувати їх у роботі з педагогічним колективом, батьками, дітьми із психофізичними порушеннями. Здатний до співпраці з батьками дітей, особами, які їх замінюють, спеціалістами інших галузей (психологами, вчителями).</p>

	<p>ПРН 11. Здатний вчитися упродовж життя на високому рівні автономності та вдосконалювати набуту під час навчання кваліфікацію. Здатний аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.</p> <p>ПРН 12. Здатний створювати рівноправний і справедливий клімат, навчання та виховання осіб із психофізичними порушеннями, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту. Здатність планувати та здійснювати роботу з особами з особливими освітніми потребами з урахуванням вітчизняних та світових тенденцій у галузі спеціальної та інклюзивної освіти.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Для забезпечення реалізації освітньо-професійної програми Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) потрібні кадри відповідної освітньої підготовки.</p> <p>Реалізацію програми забезпечує кадровий склад, фахівці якого мають відповідну освіту, є штатними працівниками: 1 доктор наук, професор, 2 доктори наук, доценти, 1 доктор наук, ст.наук.працівник, 1 кандидат наук, доцент, 1 кандидат наук; за потреби залучаються науково-педагогічні працівники на засадах внутрішнього та зовнішнього сумісництва: доктори наук, професори; кандидати наук, доценти.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Програмою передбачено, що під час навчання магістрів будуть застосовані:</p> <ul style="list-style-type: none"> – навчальні корпуси; – лекційні аудиторії; – тематичні кабінети; – спеціалізовані лабораторії; – комп'ютерні класи; – точки бездротового доступу до мережі Інтернет; – мультимедійне обладнання; – спортивний зал, спортивні майданчики; – гуртожитки; – пункти харчування; – специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Здобувачам цієї програми доступні:</p> <ul style="list-style-type: none"> – офіційні сайти СумДПУ імені А. С. Макаренка, Навчально-наукового інституту педагогіки і психології, кафедри спеціальної та інклюзивної освіти; – бездротовий та дротовий доступ до мережі Інтернет; – наукова бібліотека, читальні зали, бібліотека методичного кабінету кафедри; – електронна кафедральна пошта, Skype; <p><i>наявні:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – навчальні і робочі плани; – графіки навчального процесу; – навчально-методичні комплекси навчальних дисциплін; – робочі програми навчальних дисциплін; – дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи студентів з навчальних дисциплін; – програми практик; – методичні вказівки щодо виконання курсових робіт; – критерії оцінювання рівня підготовки;

	<p>– пакети комплексних контрольних робіт.</p> <p><i>апробація:</i></p> <p>– розробка з 2019 р. та впровадження в освітній процес силабусів.</p> <p><i>Специфічні характеристики:</i> у зв'язку з поширенням на теренах України та у світі тенденції розміщення у електронному вигляді наукових праць вчених у таких наукометричних базах як Scholar, Web of Science, у базі даних Copernicus (і аналогічного рівня) та у репозитаріях, що створені науковими бібліотеками ЗВО, на базі яких здійснюється підготовка фахівців за спеціальністю 016 Спеціальна освіта, ці ресурси максимально застосовуються під час реалізації навчального процесу та проведенні теоретичних досліджень магістрантами.</p>
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Програмою передбачено національну академічну мобільність здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Передбачена наявність угоди про академічну мобільність.
Міжнародна кредитна мобільність	Програмою передбачено міжнародну академічну мобільність здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Передбачена наявність угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+К1), про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	<p>Умови та особливості ОПП підготовки магістра в контексті навчання іноземних громадян:</p> <ul style="list-style-type: none"> – передбачено навчання в магістратурі за розробленою освітньо-професійною програмою Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) студентів з інших країн; – передбачено паралельне навчання в магістратурі за розробленою освітньо-професійною програмою Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) студентів з інших країн; – в контексті навчання іноземних громадян до особливостей ОПП підготовки магістрів та умов її реалізації віднесено можливість вибору майбутнім магістром мови викладання навчальних дисциплін (українська або російська).

**2. Розподіл змісту
освітньо-професійної програми
за групами компонентів та циклами підготовки**

№ п/п	Цикл підготовки	Обсяг навчального навантаження здобувача вищої освіти (кредитів / %)				
		Обов'язкові компоненти освітньо-професійної програми	Вибіркові компоненти освітньо-професійної програми	Практика	Підсумкова атестація	Всього за весь термін навчання
1	2	3	4			5
1.	Цикл загальної підготовки	15/17	–	–	–	15/17
2.	Цикл професійної підготовки	34/38	23/26	14/16	4/4	75/83
Всього за весь термін навчання		49/55	23/26	14/16	4/4	90/100

**3. Перелік компонентів освітньо-професійної програми
та їх логічна послідовність**

3.1. Перелік компонентів ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. Обов'язкові компоненти ОП			
1.1. Цикл загальної підготовки			
ОК 1	Філософія освіти	3	залік
ОК 2	Психологія освіти	3	залік
ОК 3	Інформаційні технології в освіті	3	залік
ОК 4	Іноземна мова за професійним спрямуванням	3	залік
ОК 5	Актуальні питання інноваційного розвитку освіти	3	залік
1.2. Цикл професійної підготовки			
ОК 6	Методологія психолого-педагогічного дослідження у спеціальній педагогіці та психології	3	екзамен
ОК 7	Медико-біологічні проблеми спеціальної та інклюзивної освіти дітей з психофізичними порушеннями	4	залік
ОК 8	Сучасні методології та методики тифлопсихології, сурдопсихології, тифлосурдопсихології	5	екзамен
ОК 9	Сучасні методології та методики тифлопедагогіки з методикою викладання дисципліни	6	екзамен
ОК 10	Сучасні методології та методики сурдопедагогіки з методикою викладання дисципліни	7	екзамен
ОК 11	Спеціальні предметні методики та педагогічні технології навчання та виховання дітей з порушеннями зору та(або) слуху	3	залік

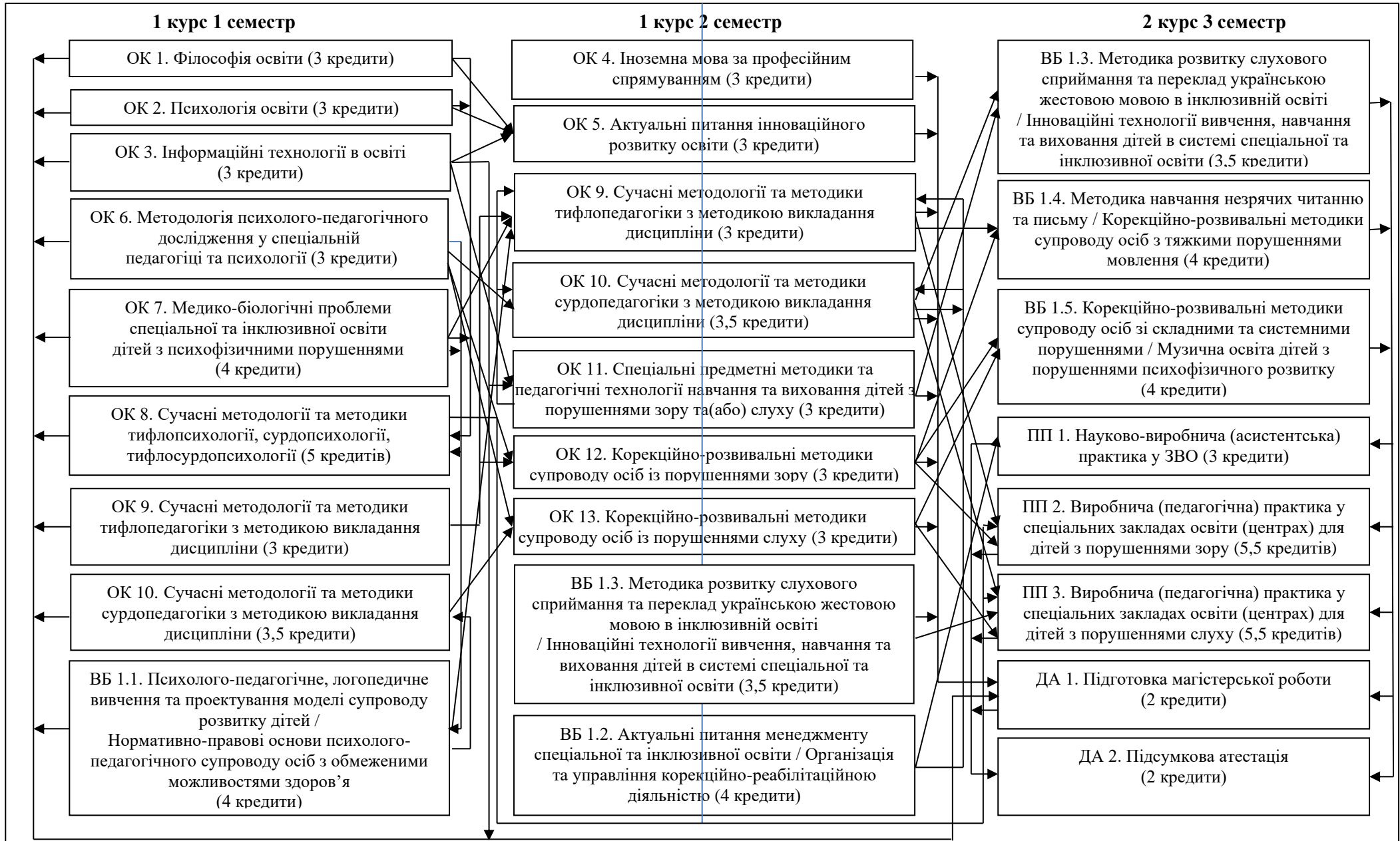
ОК 12	Корекційно-розвивальні методики супроводу осіб із порушеннями зору	3	залік
ОК 13	Корекційно-розвивальні методики супроводу осіб із порушеннями слуху	3	залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		49	
2. Вибіркові компоненти ОПП*			
2.1. Дисципліни вільного вибору студентів			
ВБ 1	Психолого-педагогічне, логопедичне вивчення та проектування моделі супроводу розвитку дітей / Нормативно-правові основи психолого-педагогічного супроводу осіб з обмеженими можливостями здоров'я	4	залік
ВБ 2	Актуальні питання менеджменту спеціальної та інклюзивної освіти / Організація та управління корекційно-реабілітаційною діяльністю	4	залік
ВБ 3	Методика розвитку слухового сприймання та переклад українською жестовою мовою в інклюзивній освіті / Інноваційні технології вивчення, навчання та виховання дітей в системі спеціальної та інклюзивної освіти	7	залік
ВБ 4	Методика навчання незрячих читанню та письму / Корекційно-розвивальні методики супроводу осіб з тяжкими порушеннями мовлення	4	залік
ВБ 5	Корекційно-розвивальні методики супроводу осіб зі складними та системними порушеннями / Музична освіта дітей з порушеннями психофізичного розвитку	4	залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		23	
Практична підготовка			
ПП 1	Науково-виробнича (асистентська) практика у ЗВО	3	залік
ПП 2	Виробнича (педагогічна) практика у спеціальних закладах освіти (центрах) для дітей з порушеннями зору	5,5	залік
ПП 3	Виробнича (педагогічна) практика у спеціальних закладах освіти (центрах) для дітей з порушеннями слуху	5,5	залік
Загальний обсяг практичної підготовки		14	
Державна атестація			
ДА 1	Підготовка магістерської роботи	2	
ДА 2	Підсумкова атестація	2	
Загальний обсяг		4	
Загальний обсяг освітньо-професійної програми		90	

*Згідно із Законом України «Про вищу освіту» студенти мають право на «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та робочим навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу».

Заклади вищої освіти самостійно визначають механізми реалізації права студентів на вибір навчальних дисциплін (описується відповідним Положенням). Вибіркові дисципліни можуть формуватися у блоки, тоді студент вибирає блок дисциплін, після чого усі дисципліни блоку стають обов'язковими для вивчення. Рекомендується використовувати як блочні форми вибору, так і повністю вільний вибір дисциплін студентами. При цьому в п.2.1. вказуються лише дисципліни, які формуються у вибіркові блоки.

3.2. Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми спеціальності 016 Спеціальна освіта (Тифлопедагогіка. Сурдопедагогіка) проводиться у формі публічного захисту кваліфікаційної магістерської роботи, яка передбачає розв'язання спеціалізованої задачі та / або вирішення практичної проблеми сфери психічного та / або фізичного виховання, навчання, розвитку осіб з особливими освітніми потребами, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, потребує застосування теоретичних положень і сучасних методів навчання. Атестація випускників завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: Магістр спеціальної освіти. Викладач корекційної педагогіки. Тифлопедагог. Сурдопедагог. Вчитель дітей з порушеннями зору та (або) слуху у спеціальних закладах освіти та у закладах з інклюзивною формою навчання.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК 10	ОК 11	ОК 12	ОК 13	ВБ 1	ВБ 2	ВБ 3	ВБ 4	ВБ 5	ПП 1	ПП 2	ПП 3
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК-1	+		+			+									+						
ЗК-2		+		+					+	+						+		+			
ЗК-3	+				+			+			+			+							
ЗК-4							+					+					+	+	+		+
ЗК-5		+			+					+			+		+					+	
ЗК-6				+				+	+		+					+		+	+	+	+
ЗК-7							+									+	+				
ЗК-8	+			+						+		+	+	+			+			+	
ЗК-9			+			+			+		+				+						+
ЗК-10		+					+														
ЗК-11			+		+	+		+				+	+	+					+		
ФК-1	+		+		+	+			+		+				+			+	+		
ФК-2							+			+		+		+		+				+	+
ФК-3		+		+				+									+				
ФК-4	+		+		+	+			+			+	+		+				+		
ФК-5							+	+			+	+	+	+		+		+	+	+	+
ФК-6							+		+	+	+			+			+			+	+
ФК-7		+		+	+			+					+			+		+	+	+	+
ФК-8			+			+				+					+		+		+	+	+

Умовні скорочення: ІК – інтегральна компетентність; ЗК – загальні компетентності; ФК – фахові (спеціальні) компетентності спеціальності; ОК – обов’язковий компонент; ВБ – вибірковий компонент; ПП – практична підготовка.

**6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми**

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК 10	ОК 11	ОК 12	ОК 13	ВБ 1	ВБ 2	ВБ 3	ВБ 4	ВБ 5	ПП 1	ПП 2	ПП 3	
ПРН 1						+					+								+			
ПРН 2	+				+				+												+	+
ПРН 3		+				+	+				+	+									+	+
ПРН 4							+	+														
ПРН 5					+				+		+	+	+								+	+
ПРН 6	+		+			+			+										+			
ПРН 7			+	+						+											+	+
ПРН 8								+					+						+	+	+	
ПРН 9					+		+			+									+			
ПРН 10		+		+									+								+	+
ПРН 11	+		+	+				+											+			
ПРН 12		+								+		+							+	+	+	